

ESTETIK TAFAKKURNI RIVOJLANTIRISHDA INTERFAOL VA LOYIHA ASOSIDAGI TA'LIM TEXNOLOGIYALARIDAN FOYDALANISH

Boltaboyev Azizbek Xasanboy o'g'li
Namangan davlat pedagogika instuti o'qituvchisi Phd
Xaydarova Marg'uba Hasanboyevna
Namangan davlat pedagogika instituti magistranti

Annotatsiya: Ushbu maqolada estetik tafakkurni rivojlantirishda interfaol va loyiha asosidagi ta'lim texnologiyalarining ahamiyati ilmiy-pedagogik jihatdan tahlil etilgan. Zamonaviy ta'lim jarayonida o'quvchilarning estetik didini shakllantirish, ularning ijodiy fikrlash qobiliyatini rivojlantirish hamda mustaqil faoliyatga yo'naltirish masalalari yoritilgan. Interfaol metodlar orqali o'quvchilarning darsdagi faolligini oshirish, fikrlash doirasini kengaytirish va estetik baholash ko'nikmalarini shakllantirish imkoniyatlari ko'rsatib berilgan. Shuningdek, loyiha asosidagi ta'lim texnologiyalari yordamida o'quvchilarning amaliy ijodiy faoliyatini tashkil etish, ularning estetik qarashlarini mustahkamlash va ijtimoiy kompetensiyalarini rivojlantirish yo'llari ochib berilgan. Maqolada mazkur yondashuvlarning o'zaro uyg'unligi ta'lim samaradorligini oshirishdagi muhim omil sifatida asoslab berilgan.

Kalit so'zlar: estetik tafakkur, interfaol ta'lim, loyiha asosidagi ta'lim, pedagogik texnologiyalar, ijodiy fikrlash, estetik tarbiya, o'quv faoliyati, innovatsion metodlar, ta'lim samaradorligi, tasviriy san'at, did, kompetensiya, mustaqil ta'lim.

Kirish. Zamonaviy ta'lim tizimi jamiyat taraqqiyoti bilan uzviy bog'liq holda muntazam ravishda takomillashib bormoqda. Bugungi kunda ta'lim jarayonida nafaqat bilim berish, balki o'quvchilarning shaxs sifatida har tomonlama rivojlanishini ta'minlash muhim ahamiyat kasb etmoqda. Ayniqsa, estetik tafakkurni shakllantirish va rivojlantirish masalasi dolzarb pedagogik muammolardan biri hisoblanadi. Estetik tafakkur – bu insonning go'zallikni anglash, his etish, baholash va yaratish qobiliyatidir. U o'quvchilarning nafaqat san'atga bo'lgan munosabatini, balki hayotga estetik qarashini ham belgilaydi. Shu bois, ta'lim jarayonida estetik tarbiyani samarali tashkil etish uchun innovatsion pedagogik texnologiyalar, xususan, interfaol va loyiha asosidagi ta'lim metodlaridan foydalanish muhim ahamiyatga ega.

Interfaol ta'lim texnologiyalari o'quvchilarni dars jarayonining faol ishtirokchisiga aylantiradi. Bu texnologiyalar o'qituvchi va o'quvchi o'rtasidagi hamkorlikni kuchaytirib, bilimlarni o'zlashtirish jarayonini yanada samarali qiladi.

Estetik tafakkurni rivojlantirishda interfaol metodlarning ahamiyati shundaki, ular o‘quvchilarda mustaqil fikrlash, ijodiy yondashuv va estetik baholash ko‘nikmalarini shakllantiradi. Masalan, “Aqliy hujum”, “Klaster”, “Venn diagrammasi”, “Rol o‘ynash”, “Debat” kabi metodlar o‘quvchilarning estetik tushunchalarni chuqur anglashiga yordam beradi. Ushbu metodlar orqali o‘quvchilar turli badiiy asarlar, tasviriy san’at namunalarini tahlil qilish, ularni taqqoslash va o‘z fikrlarini asoslab berish imkoniyatiga ega bo‘ladilar. Interfaol metodlar orqali tashkil etilgan darslarda o‘quvchilar faqat tayyor bilimlarni qabul qiluvchi emas, balki bilim yaratuvchi subyektga aylanadi. Bu esa ularning estetik tafakkurini rivojlantirishda muhim omil hisoblanadi. Chunki estetik tafakkur faqat kuzatish bilan emas, balki faol ishtirok va ijodiy jarayon orqali shakllanadi. Masalan, tasviriy san’at darslarida o‘quvchilarga biror mavzu asosida kompozitsiya yaratish topshirig‘i berilganda, ular nafaqat texnik ko‘nikmalarni, balki estetik did va tasavvurini ham rivojlantiradi. Shu jarayonda interfaol metodlardan foydalanish o‘quvchilarning bir-biri bilan fikr almashishi, o‘z ishlarini baholashi va takomillashtirishi uchun qulay muhit yaratadi.

Loyiha asosidagi ta’lim texnologiyalari esa o‘quvchilarning mustaqil faoliyatini tashkil etishda samarali vosita hisoblanadi. Ushbu texnologiya o‘quvchilarga muayyan muammoni hal qilish, izlanish olib borish va natijani taqdim etish imkonini beradi. Estetik tafakkurni rivojlantirishda loyiha asosidagi ta’limning o‘rni beqiyosdir. Chunki loyiha faoliyati davomida o‘quvchilar nafaqat bilim oladi, balki o‘z ijodiy salohiyatini namoyon etadi. Masalan, “Milliy naqshlar va ularning estetik ahamiyati”, “Tabiat manzaralarini tasvirlashda rang uyg‘unligi”, “Zamonaviy dizaynda an’anaviy elementlar” kabi loyihalar orqali o‘quvchilar estetik tushunchalarni amaliy faoliyatda qo‘llash imkoniyatiga ega bo‘ladi. Loyiha asosidagi ta’lim jarayonida o‘quvchilar guruhlariga bo‘linib ishlaydi, bu esa ularning kommunikativ va ijtimoiy ko‘nikmalarini rivojlantiradi. Har bir o‘quvchi o‘z fikrini erkin ifoda etish, boshqalarning fikrini tinglash va umumiy qarorga kelish jarayonida faol ishtirok etadi. Bu esa estetik tafakkur bilan bir qatorda ijtimoiy tafakkurning ham rivojlanishiga xizmat qiladi. Bundan tashqari, loyiha faoliyati o‘quvchilarda mas’uliyat hissini shakllantiradi, chunki ular o‘z ishining natijasi uchun javobgar bo‘ladi.

Interfaol va loyiha asosidagi ta’lim texnologiyalarini uyg‘unlashtirish estetik tafakkurni rivojlantirishda yanada yuqori natijalarga erishish imkonini beradi. Masalan, loyiha faoliyati davomida interfaol metodlardan foydalanish o‘quvchilarning faoliyatini yanada jonlantiradi. Bu esa ularning ijodiy fikrlashini rag‘batlantiradi. O‘quvchilar o‘z loyihalarini taqdim etish jarayonida prezentatsiya, bahs-munozara, savol-javob kabi interfaol usullardan foydalanadi. Bu esa ularning

nutq madaniyatini, estetik fikrlashini va o‘z fikrini asoslab berish qobiliyatini rivojlantiradi.

Estetik tafakkurni rivojlantirishda o‘qituvchining roli ham muhimdir. O‘qituvchi nafaqat bilim beruvchi, balki yo‘naltiruvchi, maslahat beruvchi va motivator bo‘lishi kerak. U dars jarayonini shunday tashkil etishi kerakki, o‘quvchilar erkin fikr bildira olsin, o‘z ijodiy imkoniyatlarini namoyon etsin. O‘qituvchi interfaol va loyiha asosidagi metodlarni to‘g‘ri tanlashi va ularni o‘quvchilarning yosh va individual xususiyatlariga moslashtirishi zarur. Shu bilan birga, o‘qituvchi o‘quvchilarning har bir yutug‘ini rag‘batlantirib borishi, ularni yangi g‘oyalar yaratishga undashi lozim. Zamonaviy axborot-kommunikatsiya texnologiyalari ham estetik tafakkurni rivojlantirishda muhim vosita hisoblanadi. Multimediya vositalari, grafik dasturlar, virtual galereyalar o‘quvchilarning estetik dunyoqarashini kengaytiradi. Masalan, mashhur rassomlarning asarlarini elektron formatda ko‘rish, ularni tahlil qilish, o‘z ishlarini raqamli formatda yaratish o‘quvchilarning qiziqishini oshiradi. Bu esa ta’lim jarayonini yanada samarali qiladi.

Shuningdek, estetik tafakkurni rivojlantirishda milliy qadriyatlar va an‘analardan foydalanish ham muhim ahamiyatga ega. O‘zbekistonning boy madaniy merosi, milliy san’ati o‘quvchilar uchun katta estetik manba hisoblanadi. Naqqoshlik, kashtachilik, miniatyura san’ati kabi yo‘nalishlar o‘quvchilarda milliy iftixor tuyg‘usini shakllantiradi va ularning estetik didini rivojlantiradi. Ushbu yo‘nalishlarda loyiha ishlari tashkil etish o‘quvchilarning milliy san’atga bo‘lgan qiziqishini yanada oshiradi.

Xulosa qilib aytganda, estetik tafakkurni rivojlantirish zamonaviy ta’lim tizimining muhim vazifalaridan biridir. Bu jarayonda interfaol va loyiha asosidagi ta’lim texnologiyalaridan foydalanish yuqori samaradorlikni ta’minlaydi. Ushbu texnologiyalar o‘quvchilarning ijodiy fikrlashini, mustaqil ishlash qobiliyatini va estetik didini rivojlantiradi. Natijada, o‘quvchilar nafaqat bilimli, balki estetik jihatdan yetuk shaxs sifatida shakllanadi. Bu esa jamiyatning madaniy va ma’naviy rivojlanishiga xizmat qiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Komoldinov, S. J. O. (2026). The pedagogical significance of composition in pencil drawing lessons. *European Journal of Economic Dynamics and Policy*, 2(1), 21-24.
2. Komoldinov, S. J. O. G. L., & Isaboyeva, M. I. Q. (2026). Manzara janrini o‘rgatishda rangtasvir texnikalarining metodik qo‘llanilishi. *Science and Education*, 7(2), 344-349.
3. Jomoldin o‘g‘li, K. S. SCIENCE, RESEARCH AND DEVELOPMENT.
4. Komoldinov, S. (2023, December). Qalamtasvir mashg‘ulotlarida kompozitsiyaning ahamiyati. In *INTERNATIONAL SCIENTIFIC AND PRACTICAL CONFERENCE on the*

- topic: “Priority areas for ensuring the continuity of fine art education: problems and solutions” (Vol. 1, No. 01).
5. Rakhimov, K. (2023). The place of graphics in the fine arts. *Solution of social problems in management and economy*, 2(2), 5-8.
 6. Rakhimov, K. (2023). THE ROLE OF PORTRAIT ARTISTS IN FINE ARTS. *Models and methods in modern science*, 2(2), 13-19.
 7. Rakhimov, H. U. (2023). ANALYZING THE PROFESSIONAL QUALITIES OF FUTURE FINE ARTS TEACHERS BASED ON ART STUDIES. *Экономика и социум*, (1-1 (104)), 50-53.
 8. Pulatov, D. S., & Kh, R. U. (2019). On fine arts and its varieties. *Вестник магистратуры*, (4-4 (91)), 89-90.
 9. ogli Rakhimov, H. U. *AJMR. AJMR*.
 10. Oripov, B. B. (2025). Ideals of the third renaissance and their artistic expression in the fine art of Uzbekistan. *Academic Journal of Science, Technology and Education*, 1(8), 28-32.
 11. Oripov, B. B. (2025, December). INCREASING THE SCIENTIFIC COMPONENT OF THE ART OF POTTERY IN STUDENTS. In *International Conference Platform* (No. 6, pp. 134-137).
 12. Oripov, B. B. (2025). The connection of fine arts to biological science. *Science and Education*, 6(12), 621-626.
 13. BADIRJANOVICH, O. (2020). THE ROLE OF CERAMICS IN PROFESSIONAL TRAINING OF YOUNG PEOPLE IN THE MODERN EDUCATION SYSTEM. *THE AMERICAN JOURNAL OF SOCIAL SCIENCE AND EDUCATION INNOVATIONS Учредители: The USA Journals*, 2(9), 447-451.
 14. Oripov, B. (2025). O ‘QUVCHILARNING RUHIYATINI SHAKLLANTIRISHDA VA TARBIYALASHDA, XALQ AMALIY SAN’ATINING O ‘RNI. *Universal xalqaro ilmiy jurnal*, 2, 4-3.
 15. Oripov, B. N. (2008). Tasviriy san’at ta’limida didaktika.
 16. Oripov, B. N. (2006). Fine art and its teaching methodology. *Tashkent-2005." SCIENCE-INTELLIGENCE*.
 17. Oripov, B. (2004). Jahon san’ati tarixi. 3 qismli.
 18. Oripov, B. (2004). San’at tarixidan qisqacha izohli lug’at.
 19. Yuldashev, J. (2024). BO ‘LAJAK TARIX O ‘QITUVCHILARINI TAYYORLASH JARAYONIGA AKSIOLOGIK YONDASHUVNI JORIY ETISHNING METODIK XUSUSIYATLARI. *Farg’ona davlat universiteti*, (5), 6-6.
 20. Yuldashev, J. (2024). BO‘LAJAK TARIX O‘QITUVCHILARIDA AKSIOLOGIK POZITSIYANI RIVOJLANTIRISHNING PEDAGOGIK ASOSLARI. " ПЕДАГОГИЧЕСКАЯ АКМЕОЛОГИЯ" международный научно-методический журнал, 1(9).
 21. Yuldashev, J. BO ‘LAJAK TARIX O ‘QITUVCHILARINING AKSIOLOGIK POZITSIYASINI RIVOJLANTIRISH METODIKASI. *DENE TÁRBIYASÍ HÁM SPORT*, 251.
 22. Ogli, Y. J. A. The Content of the Introduction of the Development of the Axiological Approach in Future History Teachers. *JournalNX*, 10(10), 34-38.

23. Yuldashev, J. (2024). DEVELOPING THE AXIOLOGICAL POSITION OF FUTURE HISTORY TEACHERS—AS AN IMPORTANT DIRECTION OF HISTORY EDUCATION. Академические исследования в современной науке, 3(50), 33-36.
24. Abdurakhimovich, Y. J. (2024, December). THE MAIN CRITERIA FOR DEVELOPING A SYSTEM OF VALUES IN THE TRAINING OF FUTURE HISTORY TEACHERS. In International Conference on Economics, Finance, Banking and Management (pp. 201-205).
25. Abdurakhimovich, Y. J. (2024, December). THE MAIN CRITERIA FOR DEVELOPING A SYSTEM OF VALUES IN THE TRAINING OF FUTURE HISTORY TEACHERS. In International Conference on Economics, Finance, Banking and Management (pp. 201-205).
26. Yuldashev, J. (2024). DEVELOPING THE AXIOLOGICAL POSITION OF FUTURE HISTORY TEACHERS—AS AN IMPORTANT DIRECTION OF HISTORY EDUCATION. Академические исследования в современной науке, 3(50), 33-36.
27. Ogli, Y. J. A. The Content of the Introduction of the Development of the Axiological Approach in Future History Teachers. JournalNX, 10(10), 34-38.
28. Abdurakhimovich, Y. J. (2024, December). THE MAIN CRITERIA FOR DEVELOPING A SYSTEM OF VALUES IN THE TRAINING OF FUTURE HISTORY TEACHERS. In International Conference on Economics, Finance, Banking and Management (pp. 201-205).
29. Yuldashev, J. (2024). DEVELOPING THE AXIOLOGICAL POSITION OF FUTURE HISTORY TEACHERS—AS AN IMPORTANT DIRECTION OF HISTORY EDUCATION. Академические исследования в современной науке, 3(50), 33-36.
30. Ogli, Y. J. A. The Content of the Introduction of the Development of the Axiological Approach in Future History Teachers. JournalNX, 10(10), 34-38.
31. Yuldashev, J. (2024). BO‘LAJAK TARIX O‘QITUVCHILARIDA AKSIOLOGIK POZITSIYANI RIVOJLANTIRISHNING PEDAGOGIK ASOSLARI. " ПЕДАГОГИЧЕСКАЯ АКМЕОЛОГИЯ" международный научно-методический журнал, 1(9).